

FEVLADO studievoormiddag
“De toekomst van het onderwijs voor D/doven”
Gelijke onderwijskansen
ook voor doven en slechthorenden

Toespraak Frank Vandenbroucke
Vlaams minister van Onderwijs en Vorming
Kortrijk, 24 september 2005

Dames en heren,

Hoe kunnen we tot een maatschappij komen waarin niemand wordt uitgesloten? Die vraag houdt me sterk bezig. We wensen een samenleving waarin niet de tekorten, maar de mogelijkheden van mensen het uitgangspunt zijn. Een maatschappij waarin ook plaats is voor mensen die nu nog vaak aan de zijlijn staan, zoals personen met een lichamelijke of verstandelijke beperking, of mensen die omwille van hun afkomst en achtergrond minder kansen krijgen. Een maatschappij waarin *diversiteit* geen ijdel woord is. Dat is mijn – en ongetwijfeld ook uw – droom. Het onderwijs kan die droom helpen waarmaken door alle talenten te ontwikkelen, van iedereen. Dan kunnen er veel meer mensen actief deelnemen aan onze samenleving en op eigen benen staan.

Ik wil Fevlado dan ook graag bedanken omdat ik van hen de gelegenheid krijg om hier enkele woorden tot u te richten en ik zo de kans heb om mijn visie op onderwijs aan doven en slechthorenden toe te lichten.

(Gelijke onderwijskansen, integratie en inclusie)

Het streven naar evenwaardige participatie van dove en slechthorende kinderen en jongeren is een must voor ons onderwijs en een opdracht van elke school. Deze leerlingen vormen immers een belangrijke groep in het streven naar een gelijkwaardige participatie voor alle kinderen en jongeren met specifieke noden.

Om iedereen op een gelijke en evenwaardige wijze aan de maatschappij te laten deelnemen, moet ons onderwijs kwaliteit leveren en als het ware bij iedereen het onderste uit de kan halen.

Ik ben van oordeel dat elke school de opdracht heeft om een leer- en leefomgeving te creëren waarin alle leerlingen, ook zij met een beperking, welkom zijn en maximale ontwikkelings- en leeransen krijgen. Leerlingen die, omwille van hun sociale, fysieke of psychische kenmerken, specifieke onderwijsbehoeften hebben, vormen hierbij een belangrijke uitdaging. Ik wil zoeken naar mogelijkheden om meer flexibele doorstromingskansen voor leerlingen in het gewoon onderwijs te bieden.

Maar we moeten realistisch blijven: er zijn bepaalde noden waarop het gewoon onderwijs – soms tijdelijk – niet kan ingaan of waarvoor ouders een aangepaste setting verkiezen. Daarom willen we komen tot een sociaal en werkbaar *onderwijscontinuüm*, een gedifferentieerd aanbod dat aansluit op de uiteenlopende onderwijsbehoeften die er nu eenmaal zijn. Nog anders uitgedrukt: een keten van mogelijkheden, van het gewoon tot het buitengewoon onderwijs en alles wat daar tussen ligt, zoals GON-ondersteuning. Alle schakels van de keten moet stevig aan

elkaar gekoppeld zijn en in een vlotte samenwerking de leerkansen en de integratie van alle leerlingen maximaliseren.

(De toekomst)

Het is de taak van de overheid om de voorwaarden te creëren waarbinnen scholen kwaliteitsvol onderwijs kunnen organiseren.

Momenteel hebben we een uitgebreid netwerk van scholen voor buitengewoon onderwijs opgebouwd en biedt het geïntegreerd onderwijs (GON) heel wat mogelijkheden voor leerlingen met specifieke noden. De cel speciale onderwijsleermiddelen van het departement onderwijs zorgt ervoor dat vele dove en slechthorende leerlingen een beroep kunnen doen op doventolken.

Maar ik wil verder gaan.

Momenteel werken we aan een conceptnota, waarbij we onze ideeën over het onderwijs aan leerlingen met specifieke noden concreet maken.

Gisteren werd in Leuven 25 jaar GON gevierd. Sommigen onder u zullen daar aanwezig geweest zijn en ik heb daar een toelichting gegeven over de accenten die we willen leggen in die nota en de verschillende pistes die we willen bewandelen en onderzoeken.

Ik wil bekijken hoe we ervoor kunnen zorgen dat het aanbod vanuit onderwijs zo goed mogelijk afgestemd wordt op de reële behoeften van de leerling. Het werken met duidelijk omschreven en eenvoudige behoefteprofielen zou hier een antwoord kunnen bieden.

Ook de afstemming van het zorgaanbod binnen en buiten het onderwijs zal een belangrijk aandachtspunt vormen.

Ik wil onderzoeken hoe we het traject dat de leerling met specifieke noden aflegt en de zorg die hij of zij krijgt, beter in kaart gebracht kan worden. Ik wil bekijken hoe we dit traject optimaal kunnen sturen.

De thema's die de volgende uren in deze studiedag aan bod zullen komen zijn in dit debat pertinente thema's die belangrijke vragen inhouden. Vragen die ook de overheid zich stelt: wat is het wezen van integratie en inclusie, zijn er verschillen en hebben deze dan belang, hoe ziet de toekomst van de scholen voor buitengewoon onderwijs er uit, wat is het effect van medische en technologische ontwikkelingen, enz. Ik kijk dan ook uit naar het voorstellen en conclusies van deze dag. De inhoud ervan zullen ons ongetwijfeld een beter inzicht geven in de praktijk van het onderwijs aan leerlingen met specifieke noden.

(Hoger onderwijs)

Een aparte plaats wordt ingenomen door het hoger onderwijs en ook daar zijn er maatregelen genomen en zullen er nog maatregelen genomen worden.

Zo is er de uitbouw van het Vlaams expertisecentrum voor Handicap en Hoger Onderwijs (VEHHO). Dat expertisecentrum krijgt momenteel vorm op een projectmatige basis, binnen een samenwerkingsverband tussen de KULeuven, VUB en Hogeschool West-Vlaanderen. Via het VEHHO stellen die drie instellingen hun jarenlange ervaring ter beschikking van alle Vlaamse Hogescholen en universiteiten. Zo wordt, onder meer via vorming en netwerking en binnenkort ook via een website, ondersteuning geboden aan de instellingen voor hoger onderwijs.

Een andere realisatie is de publicatie van de Gids 'Verder studeren met een functiebeperking' die werd voorgesteld op 22 december 2004. Die bundelt de gegevens van de aanspreekpunten voor studenten met een functiebeperking binnen de verschillende instellingen.

De drempel naar het hoger onderwijs blijft voor bepaalde groepen te hoog. Voor studenten met een functiebeperking bestaat die drempel vaak uit een gebrek aan faciliteiten op het vlak van materiële toegang tot gebouwen. Maar, ik hoef u niet te vertellen dat toegang en toegankelijkheid om veel meer gaat dan rolstoeltoegankelijkheid alleen. Daarnaast zal er de nodige aandacht zijn op het vlak van omkadering bij het leerproces. Ik denk hierbij o.a. aan dovertolken, braillevertalingen, aangepast leer materiaal en een aangepaste examenregeling.

Ik wil in dat verband vooral het belang van structurele veranderingen onderstrepen. We moeten afstappen van een ad hoc beleid en een echt diversiteitsbeleid ontwikkelen.

(Slot)

Het onderwijs aan gehandicapte jongeren is de laatste decennia enorm geëvolueerd en de laatste jaren is die evolutie als het ware in een stroomversnelling terecht gekomen. Door allerlei technische en medische evoluties en ontwikkelingen in het onderwijsveld gaan meer en meer gehoorgestoorde jongeren naar het gewoon onderwijs. De start van de ondersteuning door tolken enkele jaren geleden heeft daarin een belangrijke rol in gespeeld.

We zijn, ondanks de recente extra financiële inspanningen waardoor er een pak meer tolkuren bijkomt, momenteel nog niet in staat om aan iedereen voldoende tolkuren toe te kennen. Maar, we hebben de experimentele fase al lang achter ons en ik stel samen met u vast dat deze vorm van ondersteuning een vaste plaats verworven heeft in het gehele gamma van de speciale onderwijsleermiddelen. Dit betekent niet dat nu al het werk geleverd is. Ik wil blijven zoeken naar mogelijkheden om de ondersteuning voor doven en slechthorenden verder uit te bouwen.

Dames en heren, ik zou hier willen afronden. Maar eerst wil ik nog hulde brengen aan alle mensen die dag in dag uit het beste van zichzelf geven en die maken dat het onderwijs aan doven en slechthorenden van een heel hoog niveau is. Ik zal ervoor ijveren dat de overheid u allen in de toekomst blijft steunen om het 'nog' beter te doen.

Ik dank u voor uw aandacht en wens u een leerrijke studiedag toe.